

Valtuutettu Salovaaran valtuustoaloite: Yksin asuvien palvelutarpeen kartoittaminen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Yksin asuvien määrä on kasvanut 1990-luvulta alkaen merkittävästi. Jo lähes puolet asuntokunnista on yhden hengen asuntokuntia. THL:n yksin asuvien hyvinvointia tarkastelevan raportin mukaan yksin asuvilla menee koko väestöä huonommin useimmilla mittareille mitattuna. Esimerkiksi työllisyysaste on matalampi, toimeentulo niukempaa, toiminta- ja työkyky huonompi ja kuolleisuus suurempaa. Samoin yksinäisyys, psyykinen kuormittuneisuus ja masentuneisuus ovat yleisempiä, kuten myös tupakointi ja runsas alkoholin käyttö.

Julkisten palvelujen osalta yksin asuvat ovat yllidustettuina ainakin toimeentulotuen, päihdepalvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaina. Iäkkäiden palveluissa yksin asuminen lisää asumis- ja kotipalvelujen käyttöä sekä myöhemmin laitosasumiseen päätyminen riskiä.

Kansallisen muistipalvelupolku-hankkeen loppuraportissa todetaan, että yksin asuvat ikääntyvät hakeutuvat muistitutkimuksiin liian myöhään ja siten myös saavat diagnoosin viivästyneesti. Yksin asuvan kohdalla kokonaisvaltainen tilanteen huomioiminen korostuu ja vaikka asiakas kieltäytyisi tarjotuista palveluista, tulisi jonkinlainen yhteys pitää yllä tilanteen seuraamiseksi muun muassa sairauden etenemisen ennakoimiseksi ja edunvalvonnan järjestämiseksi. Yksin asuva muistisairas saattaa tarvita jo varhaisessa vaiheessa erilaisia tukimuotoja pärjätäkseen kotona.

Myös esimerkiksi päiväkirurgisen toimenpiteen jälkeen kotiutumisen edellytyksenä on, että potilaalla on saattaja kotiin lähtiessä ja kotona aikuinen seurana seuraavaan päivään. Iästä riippumatta ongelmaksi voivat muodostua konkreettiset avuntarpeet, kuten haavasideosten vaihtaminen. Toisen ihmisen on helppo vaihtaa vaikkapa selässä olevat haavasideokset, mutta ilman toisen apua se on vähintäänkin haastavaa, ellei mahdotonta.

Nyt vallalla oleva käsitys siitä, että yksinasuvilla ei ole erityisiä tarpeita perustuu siihen, että palvelutarvetta ei ole kartoitettu. Yksinasuvien määrän kasvaessa hyvinvointialueella olisikin keskeistä kirjata yksinasuminen taustatietona ja sen jälkeen selvittää, millaista apua, tukea ja palveluja yksinasuvat tarvitsevat.

Erot yksin asuvien joukon sisällä ovat suuria, eikä kaikilla yksin asuvilla ole erityisiä palvelutarpeita. Oleellista on kuitenkin tunnistaa, että tässä väestöryhmässä tarve erilaisille palveluille on korostunut. Siksi me allekirjoittaneet esitämme, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kartoittaa yksinasuvien palvelutarvetta.

Ledamot Salovaaras fullmäktigemotion: Kartläggning av servicebehovet hos ensamboende i Västra Nylands välfärdsområde

Antalet ensamboende har ökat avsevärt sedan 1990-talet. Nästan hälften av hushållen består av endast en person. Enligt THL:s rapport om ensamboendes välmående går det sämre för ensamboende än för resten av befolkningen enligt många mätare. Till exempel är sysselsättningsgraden lägre, ensamboende har knappare resurser, arbets- och funktionsförmågan är sämre och mortaliteten är högre. Ensamhet, psykisk belastning och depression förekommer oftare än hos andra, likaså rökning och hög alkoholkonsumtion.

Vad gäller offentliga tjänster är ensamboende personer överrepresenterade åtminstone bland klienterna som får utkomststöd, använder missbrukartjänster och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I tjänsterna för äldre ökar faktumet att man bor ensam användningen av boendetjänster och hemservice och risken för att hamna bo på en institution.

I slutrapporten för det nationella projektet *Kansallinen muistipalvelupolku* konstateras att äldre som bor ensamma söker sig till minnesundersökningar för sent och får därför också sent en diagnos. För ensamboende är det viktigt att betona helhetsbedömningen av situationen, och även om klienten vägrar ta emot erbjudna tjänster borde man ändå upprätthålla kontakt med personen för att följa upp situationen bland annat för att förutse hur en sjukdom utvecklas och för att ordna intressebevakning. En ensamboende med minnessjukdomar behöver sannolikt redan i ett tidigt skede olika former av stöd för att klara av att bo hemma.

Till exempel är förutsättningen för utskrivning efter ett dagkirurgiskt ingrepp att patienten har en följeslagare på vägen hem och sällskap av en vuxen hemma fram till följande dag. Oberoende av ålder kan det vara svårt att få hjälp med konkreta behov till exempel med att byta ut sårförband. En annan person kan lätt byta ut sårförband, men utan hjälp kan det vara utmanande eller rentav omöjligt.

En utbredd uppfattning att ensamboende inte har särskilda behov grundar sig på det att servicebehovet inte har kartlagts. Allt eftersom antalet ensamboende i välfärdsområdet stiger, vore det centralt att dokumentera om personen bor ensam och efter det utreda vilken hjälp, vilket stöd och vilka tjänster den ensamboende behöver.

Skillnaderna mellan ensamboende är stora och alla har inte nödvändigtvis särskilda behov. Det är ändå väsentligt att ha kännedom om att befolkningsgruppens behov av olika tjänster har blivit mer påtaglig. Därför föreslår vi undertecknade att Västra Nylands välfärdsområde kartlägger ensamboende personers servicebehov.

Allekirjoittajat / Undertecknare:

16.4.2024

1. Taru Salovaara, aloitteen jättäjä/inlämnare av motionen
2. Ari Mönttinen
3. Lotta Paakkunainen
4. Aavaparta Tiina

5. Hiila Eeva
6. Partanen Henna
7. Uotila Kari
8. Aittakumpu Birgit
9. Järvenpää Kaarina
10. Jaatinen Anja
11. Kokko Elina
12. Marttila Helena
13. Värmälä Johanna
14. Räsänen Joonas
15. Laine Aino
16. Saari Leena
17. Felipe Sini
18. Karimäki Johanna
19. Frantsi-Lankia Marjut
20. Guzenina Maria